

MATERYAL GELİŞTİRMEDE MİKRO-ÖĞRETİM: ÖĞRETMEN ADAYLARININ YÖNTEM VE GERİBİLDİRİMLER ÜZERİNE GÖRÜŞLERİ

Özler Çakır*

Özet

Bu çalışmada, Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı Dersini alan Türkçe Öğretmenliği Öğrencilerinin dersin yöntemi ve süreçte aldıkları akran ve uzman geribildirimleri ile ilgili görüşleri odak grup görüşmesi kullanılarak belirlenmeye çalışılmıştır. Toplam 20 öğrenci katılımcı grubunu oluşturmuştur. Verilerin analizinde Nitel İçerik Çözümlemesi kullanılmıştır. Araştırma sonuçları, dersin grup çalışmaları yoluyla ve mikroöğretim tekniği kullanılarak gerçekleştirilmesinin: materyal özellikleri bakımından, öğrenci düzeyine ve kazanımlara uygun materyal geliştirmeye yardımcı olduğunu; öğrenme-öğretme süreçleri bakımından yaparak-yaşayarak ve gözlem yoluyla öğrenmeye katkı sağladığını, öğrencilerin yaratıcılıklarını geliştirip, onlara güven kazandırdığını; akran ve uzman geribildirimlerinin materyallerin tasarımında ve uygulanmasındaki yanlış ve eksiklikleri düzeltmeye yardımcı olduğunu; ancak akran geribildirimlerinin çoğu zaman nesnel olmaktan uzak olduğunu; uzman geribildirimlerinin ise materyal ve etkinlik ilişkisini kurmada katkı sunduğunu ortaya koymuştur.

Anahtar Sözcükler: Öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı, mikro öğretim, grup çalışması, geribildirim.

MICRO-TEACHING IN MATERIAL DEVELOPMENT: TEACHER CANDIDATES' VIEWS ON THE METHOD AND THE FEEDBACK

Abstract

The aim of the current study is to determine the views of the teacher candidates related to the method implemented and the feedback provided in the Instructional Technologies and Material Development course. 20 teacher candidates enrolled in the department of Turkish Teacher Education participated in the study. Focus group interview is used as the data collection technique. The qualitative data obtained is analysed using descriptive analysis technique. As to the findings of the study, participants believed that the group works and micro teaching technique helped them in developing teaching skills and support their creativity. The participants found learning by doing and hands on learning beneficial for developing self confidence. The study also revealed that the teacher candidates perceived instructor feedback more beneficial than peer feedback.

Key Words: Instructional technologies and material development, micro teaching, group work, feedback.

* Yrd. Doç. Dr., Mersin Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, MERSİN, ozlercakir@gmail.com

Giriş

Günümüzde, alanında yetkin ve yeterli öğretmen denince anlaşılması gereken, eğitim sürecindeki sorunlara müdahil olan ve çözüm önerileri üretebilen öğretmendir. Bu bağlamda öğretmenler, program geliştirme sürecinin etkin birer bileşeni olmak durumundadırlar. Yürürlükteki bir programın etkililiğini, sorunlarını ya da üstün ve eksik yönlerini en somut biçimiyle gözlemleyebilen öğretmenlerdir; çünkü programın ete kemiği büründüğü ortam sınıf ortamıdır. Bu nedenle yetkin bir öğretmen, uygulama sürecinde karşılaşılan sorunların çözümünü ertelemez; görev yaptığı bağlama, koşullara, öğrencilerinin gereksinimlerine ve beklentilerine uygun olarak seçimlikler oluşturur ve programı iyileştirici önlemler alır. Bir öğretmenin yukarıda değinilen çalışmaları yapabilmesi, belli öğretmen yeterliklerine sahip olmasıyla mümkündür. Bu bağlamda, öğretmenlerin eğitim teknolojileri ve materyal geliştirme alanındaki yetkinlik ve becerileri de, etkili öğretmen rolü açısından çok büyük önem taşımaktadır.

Ülkemizde Eğitim Fakültelerinin yeniden yapılanması sürecinde, Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı dersi tüm bölümler için zorunlu ders statüsünde ele alınmış ve içeriği de şöyle belirlenmiştir: öğretim teknolojisi ile ilgili kavramlar, çeşitli öğretim teknolojilerinin özellikleri, öğretim teknolojilerinin öğretim sürecindeki yeri ve kullanımı, okulun ya da sınıfın teknoloji ihtiyaçlarının belirlenmesi, uygun teknoloji planlamasının yapılması ve yürütülmesi, öğretim teknolojileri yoluyla iki ve üç boyutlu materyaller geliştirilmesi, öğretim gereçlerinin geliştirilmesi (çalışma yaprakları, etkinlik tasarlama, tepegöz saydamları, slaytlar, görsel medya, VCD, DVD gereçleri, bilgisayar temelli gereçler), eğitim yazılımlarının incelenmesi, çeşitli nitelikteki öğretim gereçlerinin değerlendirilmesi, internet ve uzaktan eğitim, görsel tasarım ilkeleri, öğretim materyallerinin etkinlik durumuna ilişkin araştırmalar, Türkiye’de ve dünyada öğretim teknolojilerinin kullanım durumu (YÖK, 2007).

Öte yandan MEB (2008) , Genel Öğretmen Yeterlikleri içerisinde “Öğretme ve Öğrenme Süreci “ yeterlik alanına ilişkin olarak “Materyal Hazırlama”yı bir alt yeterlik alanı olarak belirlemiş ve bu alt yeterlik alanına ilişkin olarak da aşağıdaki performans göstergelerini saptamıştır:

- Çalışma yaprakları hazırlar
- Materyalleri hazırlarken ve seçerken bireysel farklılıkları dikkate alır.
- Materyal hazırlamada bilgisayar ve diğer teknolojik araçlardan yararlanır.
- Öğretme- öğrenme sürecinde materyaller hazırlarken öğrenci görüşlerini dikkate alır.
- Materyal hazırlarken kullanışlı ve ekonomik olmasına dikkat eder.
- Hazırlanan materyalin öğrenilecek içeriğe uygun olmasına dikkat eder.
- Materyal hazırlarken çevre olanaklarından yararlanır.
- Hazırlanan materyalin içeriğin sunumunu kolaylaştırıcı olmasına dikkat eder.
- Teknolojik ortamlardaki (veritabanları, çevrimiçi kaynaklar vb.) öğretim-öğrenme ile ilgili kaynaklara ulaşır, bunları doğruluk ve uygunlukları açısından değerlendirir.

- Öğrencilerin materyal hazırlama ve geliştirmelerine fırsatlar vererek onlarda yaratıcılığın ve estetik anlayışın gelişmesine katkıda bulunur.

Görüldüğü üzere, MEB'in belirlediği performans göstergeleri ile YÖK'ün Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı dersi için yaptığı kur tanımı birbiriyle örtüşmektedir. Kısacası, yetiştiren ile istihdam edenin beklentileri ve tanımlamaları paralellik göstermektedir. Ancak, öğretmen yetiştirme açısından çok önemli bir işlev üstlenen bu dersin uygulayıcılar (dersi yürüten öğretim elemanları) tarafından ele alınışında, hedeflerinin, içeriğinin, öğrenme-öğretme ve değerlendirme süreçlerinin tasarlanıp uygulamaya konuluşunda farklılıklar olabilmektedir. Örneğin, kimi öğretim elemanları dersin içeriğinde yalnızca teknolojiyi ve bilgisayar teknolojilerini merkeze alırken, diğerleri öğretmen adayları tarafından düzenlenen veya hazırlanan iki veya üç boyutlu el yapımı materyallere, bir diğer grup ise her ikisine de odaklanabilmektedirler (Yanpar Şahin, 2003; Gündüz ve Odabaşı, 2004; Yanpar Yelken ve Alıcı,2008).

Bu çalışmada yukarıda değinilen gerekçelerden yola çıkılarak, Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Türkçe Öğretmenliği 2. Sınıf öğrencileri ile 2009-2010 akademik yılı bahar döneminde yürütülen Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı dersine ilişkin olarak aşağıdaki araştırma sorularına yanıt aranacaktır:

Öğretmen adaylarının,

1. Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme dersinde yaşadıkları öğretmenlik deneyimi ile ilgili görüşleri nelerdir?
2. Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme dersindeki ekran geribildirimleri ile ilgili görüşleri nelerdir?
3. Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme dersindeki uzman geribildirimleri ile ilgili görüşleri nelerdir?

Süreç

Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı dersi, bu araştırmayı gerçekleştiren araştırmacı tarafından yürütülen bir derstir. Derste ilk üç hafta öğretmen adaylarının öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme ile ilgili olarak bilişsel alan öğrenmelerine ağırlık verilerek temel kavram, ilke ve süreçler kazandırılmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda, projelerini gerçekleştirme sürecinde öğrencilerin gereksinim duyacakları ön öğrenmeler ve kuramsal altyapı oluşturulmuştur.

Sürecin ikinci aşamasında, araştırmacı tarafından 1. Materyal geliştirme projeleri belirlenmiştir. Projelerin belirlenmesinde ilköğretim 2. Kademe Türkçe Öğretim programında yer alan öğrenme alanları ile MEB tarafından belirlenen genel öğretmen yeterlikleri ve özel alan (Türkçe öğretimi) yeterlikleri içinde yer alan materyal geliştirme ile ilgili performans göstergeleri (MEB 2008) dikkate alınmıştır. Bu doğrultuda belirlenen projelere örnekler verilecek olursa:

1. OA/ Metinde geçen sözcüklerin anlamlarını söyler/bulmaca
2. OA/ Okuduğu metinde geçen kişi ve olayları ilişkilendirir/kavram haritası
3. OA/ Varlıkları veya nitelikleri sınıflandıran bir metni okuduktan sonra bu sınıflandırmayı yansıtan uygun şemayı seçer/ tepegöz-saydam
4. OA/ Nesnelere veya varlıklara ilişkin betimlemeleri okuduktan sonra betimlenen nesneyi - varlığı bulur/ gerçek nesnelere- modeller
5. YA/ Yazılarında neden-sonuç ilişkilerini uygun bağlaçları kullanarak belirtir/ kesme, katlama, yapıştırma materyalleri
6. YA/ Verilen bir paragrafa uygun sonlandırma tümcesi yazar/ çalışma yaprağı
7. YA/ Bir işin yapılış aşamalarını yazılı olarak açıklar/ powerpoint sunumları
8. DA/ Dinlediklerini özetler/ resim seti
9. K/ Öyküleyici anlatım özelliklerini kullanarak yaptığı bir geziyi veya tatili anlatır/ albüm
10. DA/Dinlediği bir şiirin ana duygusunu belirler/ VCD

Görüldüğü üzere proje görevlerinde üç temel öge yer almaktadır: öğrenme alanı (Dinlediğini Anlama, Konuşma, Okuduğunu Anlama ve Yazma), kazanım ve materyal. Daha sonra öğrencilere materyal geliştirme projelerinin neden öğrenme alanları ve kazanımlarla birlikte verildiği açıklandı. Herhangi bir materyalin hedeflerden, içerikten ve 'nasıl öğreteceğiz?' sorusundan bağımsız geliştirilemeyeceği üzerine yeniden vurgu yapıldı. Öğrencilere, saptanan görevler için düzey belirlenmediğini, düzeyin (6.sınıf, 7.sınıf, 8. Sınıf) kendileri tarafından belirlenerek, projelerini belirledikleri düzeye uygun olarak tasarladıkları bir etkinlik çerçevesinde gerçekleştirecekleri söylendi.

Grupla çalışmanın ve işbirlikli öğrenmenin öğrenciler arasındaki dinamikleri beslemesi, yardımlaşmayı sağlaması ve yaratıcılığı geliştirmesi yönündeki önemli katkılarından dolayı (Sawyer, 2004; Senemoğlu, 2004) öğrencilere projeleri grup görevleri olarak verildi. Beşer kişilik proje ekiplerinin oluşturulmasının ardından proje dağılımları yapıldı. Her grubun, belirledikleri düzeyde gerçekleştirecekleri 20 dakikalık etkinlik/etkinlikler çerçevesinde mikro-öğretim yoluyla projelerini uygulamaya koyacakları anlatıldı. Uygulamanın ardından materyallerin ve sürecin düzeye uygunluk, öğrenme alanına uygunluk, kazanımlara uygunluk, içeriğe uygunluk, kullanılabilirlik, paylaşılabirlik, ekonomiklik, yaratıcılık açısından ve renk seçimi, punto, vb. görsel tasarım ilkelerine göre değerlendirileceği belirtildi. Geribildirimlerin önce sınıf arkadaşları daha sonra da öğretim elemanı tarafından verileceği söylendi. Mikro-öğretim yolu ile gerçekleştirilen uygulamaların ardından, her grup, belirlenen ilkeler doğrultusunda, sınıf içi uygulamalarına yönelik olarak 10 -15 dakika süren akran ve uzman geribildirim aldılar.

Ekip sunumlarının ardından öğrenciler, ikişerli gruplara ayrıldılar ve birinci sunumlarında olduğu gibi proje görevleri belirlendi. Aşağıda bu görevlere ilişkin örnekler verilmiştir:

K/ Yaptığı bir görüşmenin sonuçlarını aktarır/el kitapçığı

DA/ Dinlediklerinde geçen eşsesli sözcükleri ayırt eder/ çalışma yaprağı

YA/ Yazılarında olayları oluş sırasına göre aktarır/resim setleri

K/ İzlediği hareketli resimlere uygun seslendirme yapar/bilgisayar

OA/ Okuduğu metinde geçen sözcüklerin zıt anlamlarını söyler/bulmacalar

YA/ Yazılarında uygun noktalama işaretlerini kullanır/ powerpoint sunumu

OA/ Okuduğu metne uygun grafik-tabloyu belirler/ çalışma yaprağı

Grup sunumlarında olduğu gibi ikinci sunumlar da mikro –öğretim tekniği kullanılarak gerçekleştirildi. Bu sürecin ardından öğrenciler yine hem sınıf arkadaşlarından hem de öğretim elemanından geribildirim aldılar.

Yöntem

Araştırmanın deseni

Bu araştırma, nitel veriler elde edilerek yürütülen ve var olan durumu ortaya koymaya yönelik betimsel bir çalışmadır (Yıldırım ve Şimşek, 2005).

Katılımcılar

2009-2010 akademik yılı bahar döneminde, Öğretim Teknolojileri Materyal Tasarımı dersinde 1. ve 2. proje uygulamalarını gerçekleştiren toplam 20 öğrenci araştırmanın katılımcı grubunu oluşturmuştur.

Veri toplama araçları

Bu çalışmada nitel veri toplama aracı olarak odak grup görüşmesi kullanılmıştır. Odak grup görüşmesi, alanyazında belirtilen süreçlere uygun biçimde gerçekleştirilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2005; Gizir, 2007). Odak grup görüşmeleri, iki ayrı gruba iki ayrı oturumda gerçekleştirilmiştir. Her bir oturuma 10 öğrenci katılmıştır. Odak grup görüşmelerinde, çalışmanın araştırma sorularına dayalı yarı yapılandırılmış sorular sorulmuştur. Gerekliğinde görüşlerini açıklamaları veya örneklendirmeleri için öğrenciler cesaretlendirilmiştir. Ancak bazı öğrenciler görüşme sırasında sıkça söz alırken, bazı öğrenciler söz almakta zorlanmışlar ve zaman zaman suskun kalmışlardır. Görüşmeye temel olan sorular aşağıda verilmiştir:

1. Dersin işlenişini nasıl buldunuz? Niçin?
2. Proje çalışmalarınızın sunumunun ardından arkadaşlarınızdan aldığınız geribildirimler hakkında ne düşünüyorsunuz?
3. Proje çalışmalarınızın sunumunun ardından öğretim elemanından aldığınız geribildirimler hakkında ne düşünüyorsunuz?

Verilerin analizi

Verilerin analizinde “ Nitel İçerik Çözümlemesi” kullanılmıştır. Bunun için görüşme kayıtları bilgisayar ortamına aktarılmış ve yazılı metin haline getirilmiştir. Görüşme metinleri iki bağımsız okuyucu tarafından okunarak kodlamalar yapılmış ve kodlamalardan yola çıkılarak temalar ve alt temalar oluşturulmuştur. Daha sonra okuyucular bir araya gelerek bağımsızca oluşturulan temaları ve alt temaları incelemişlerdir. Bu incelemeler ve tartışmalar sonucunda temalarda ve alt temalarda uzlaşmaya varılmıştır.

Bulgular ve Yorum

Birinci Araştırma Sorusu ile İlgili Bulgular

“Öğretmen adaylarının öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme dersinde yaşadıkları öğretmenlik deneyimine ilişkin görüşleri nelerdir?” araştırma sorusuna ilişkin temalar ve alt temalar Tablo 1 de verilmiştir.

Tablo 1: Öğretmen Adaylarının Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme Dersinde Yaşadıkları Öğretmenlik Deneyimine İlişkin Görüşleri

Tema ve Alt Temalar	Öğrenci sayısı (f)
<i>1. Materyal Özellikleri ile ilgili Yaşantılar</i>	
1.1. Öğrenme alanlarına uygun materyal geliştirmeyi sağlaması	2
1.2. Ekonomiklik ilkesine uygun materyal geliştirmeyi sağlaması	2
1.3. Öğrenci düzeyine uygun materyal geliştirmeyi sağlaması	4
1.4. Kazanımlara uygun materyal geliştirmeyi sağlaması	4
1.5. Materyal geliştirmede kolaydan zora basitten karmaşığa ilkesini hayata geçirme	1
1.6. Görsel tasarım ilkelerine uygun materyal geliştirmeyi sağlaması	1
1.7. Görsellerle metin ilişkisini kavramayı sağlaması	2
1.8. Farklı materyalleri tanımayı sağlaması	2

<i>2. Öğrenme-Öğretme Süreçleri ile İlgili Yaşantılar</i>	
2.1. Olumluluklar	
2.1.1.Yaparak yaşayarak öğrenme	8
2.1.2. İşbirlikli öğrenme/akran öğretimi	7
2.1.3. Gözlem yoluyla öğrenme	8
2.1.4. Kalıcı izli öğrenme	3
2.1.5. Çoklu ortam/uyaran sağlama	1
2.1.6. Öğrencinin aktif katılımını sağlama	7
2.1.7. Dikkati sağlama	2
2.1.8. Öğrenciler arasında olumlu iletişim/olumlu sınıf iklimi sağlama	4
2.1.9. Uygulama sürecinin kendisinin geribildirim sağlaması	3
2.1.10. Diğer alan ve derslerle ilişkilendirme	2
2.1.11. Dil öğretiminde materyalin önemini kavrama	1
2.1.12. Yaratıcılığı geliştirme	6
2.1.13. Deneyim kazanma	4
2.1.14. Heyecanı yenme/Güven kazanma	8
2.1.15. Zevk alma	8
2.1.16.Mesleğe değer verme/Öğretmenliği benimseme	6
2.2. Olumsuzluklar	
2.2.1. Not kaygısı yaşama	1
<i>3. Mesleki Yetkinlik Kazandırma</i>	
3.1. Sınıf yönetiminde deneyim	3
3.2. Türkçe dersinde farklı materyallerden yararlanabilme	1
3.3. İnternetin akademik amaçlı kullanımı	1
3.4. Powerpoint kullanmayı öğrenme	1
3.5. Programla ilgili temel kavramları anlamlandırabilme	1

4.Özyeterlik inancı	
4.1. Gelecekte materyal tasarlayabileceğine inanma	4
4.2. Derste öğrendiklerini uygulayabileceğine inanma	4
4.3. Öğrenci merkezli ders yapabileceğine inanma	1
4.4. Programa uygun ders işleyebileceğine inanma	1

Tablo 1 de görüldüğü üzere, *Materyal Özellikleriyle İlgili Yaşantılar* temasında öğrenciler tarafından en çok vurgulanan alt temalar “öğrenci düzeyine uygun materyal geliştirmeyi sağlaması” ve “kazanımlara uygun materyal geliştirmeyi sağlaması” olmuştur. Uygulama çalışmalarını yerine getiren öğrencilerin, hem materyallerini hem de uygulama sürecini belirledikleri sınıf düzeyine ve kazanımlara göre geliştirebilmeyi önemli bir sorun olarak gördükleri gözlenmiştir. Dersin ise bu sorunun üstesinden gelmede katkısı olduğu belirtilmiştir. Bu alt temalar ile ilgili olarak iki katılımcının görüşleri aşağıda verilmiştir:

7 numaralı katılımcı: *“İkinci sunumumuzdan sonra ben eğer öğretmeliğe başlarsam bir şeyler tasarlayabileceğimi düşünüyorum. Daha öncesinde de hani kendimce bir şeyler tasarlayabilirim diyordum ama şunu fark ettim: Öğrenme alanı, kazanım, düzey ve uygulama tarzı, bunları hiç bilmiyordum ama bunları öğrendikten sonra bence bunlar materyal tasarımının bel kemiği. ” “Bence birinci sunum ile ikinci sunum arasındaki benim için en büyük fark öğrenme alanını kavramış olmam ve düzey riski, onların düzeyine inme ve onların düzeyine göre hem konuşmam hem de materyalleri tasarlamamdı. Bu da olumlu bir şey oldu.”*

4 numaralı katılımcı: *“Bir öğrenci daha ne kadar kolay yapabilir, bunu benim hazırlamam değil, öğrenci gözüyle nasıl hazırlanabilir gözüyle bakmaya başladık. Ve doğal olarak ikinci projelerimiz daha böyle basit oldu, daha yalın oldu, anlaşılır oldu bence.”*

“Görsel tasarım ilkelerine uygun materyal geliştirmeyi sağlaması”, “görsellerle metin ilişkisini kavramayı sağlaması”, “farklı materyalleri tanımayı sağlaması” alt temaları iki katılımcının söylemlerinde aşağıdaki gibi yer almıştır:

4 numaralı katılımcı: *“Biz resim seti yapmadık hiç, resimleri kullanmadık, bize denk gelmedi bu ama ben şunu öğrendim, metinde neler veriyorsak öğrenciye, resimde de öğrenci onları görebilmeli, o ayrıntıları görebilmeli. Resmin boyutunun ona göre olması gerekiyor. En önde oturan öğrenci de en arkada oturan öğrenci de o ayrıntıları görmeli. Metinle resmi, yani görselliği birleştirmesi gerekiyor.”*

8 numaralı katılımcı: *“Bir de bu görselleri metinle ilişkilendirdiğimiz zaman, her birini ayrı, basamak basamak, her paragrafta farklı bir şey anlatılıyorsa o paragrafa özgü resimlerde ona özgü bazı kilit noktaların bulunması gerektiğini öğrendik.”*

Öğrenme-Öğretme Süreçleri ile İlgili Yaşantılar teması altında, en fazla dağılıma sahip olan alt temalardan biri “Zevk Alma” dır. Bu alt tema ile ilgili olarak bazı katılımcı görüşleri aşağıda verilmiştir:

2 numaralı katılımcı: “...dersiniz çok zevkli geçti, özellikle bizim hazırlanmamız, materyalleri bizim sunmamız ve öğrencilerin 6, 7 ya da 8. sınıf düzeylerine girmeleri, özellikle ilköğretim öğrencileri içerisinde nasıl davranacağımızı kestirmemiz... Benim açımdan çok değişik bir şey olarak geldi... Onun için zevkli geçtiğini düşünüyorum materyal tasarım dersinin.”

3 numaralı katılımcı: “Bence de çok eğlenceli geçti dersler, çünkü biz her zaman farklı işledik dersleri. Kendimiz yapmadığımız zamanlarda bile tahtada sunan arkadaşlarımıza yardımcı olmak için onların verdiği sorulara cevaplar verdik ve kimi zaman gerçekten çok eğlenceli oldu. Özellikle bulmaca çözerken ya da resim setlerini izlerken, albümleri izlerken çok güzel, çok eğlenceliydi ve gerçekten tecrübe oldu.”

14 numaralı katılımcı: “ Şimdi zevk alarak, rahatlıkla sunumlara kendim hazırlanıyorum.”

Aşağıda verilen katılımcı görüşleri ise hem “ Yaparak-Yaşayarak Öğrenme” hem de “Kalıcı İzli Öğrenme” alt temalarına örnek oluşturmaktadır:

9 numaralı katılımcı: “Benim çok hoşuma gitti böyle bir uygulama. Şu anda, dersin bütün konularını uygulamalı olarak kendimiz birebir yaptığımız için hepsi aklımda ama bu konuları siz anlatsaydınız, biz orda sıkılarak dinlemiş olurduk, o yüzden böyle işlenişi çok güzel oldu.”

16 numaralı katılımcı: “Bence bu dersin yöntemi, işlenişinde seçtiğimiz yöntem gerçekten çok kalıcı ve bizi işin içine soktuğu için de bize çok fayda sağlıyor. Bizim materyalleri yapmaya başlamadan önce materyallerde olması gereken özellikleri bize aktarmanız ve bizim o materyallerde o özelliklere dikkat etmemiz de ayrıca çok önemli bir nokta... Sadece bize bu materyal şöyle böyle olmalı deyip bize uygulama olarak vermeseydiniz bu kadar bizim iyi öğrenebileceğimizi sanmıyorum. Biz hani uygulayarak, materyalden hazırlanarak farklı durumlarda neler yapabileceğimizi geliştiriyoruz. Yaparak yaşayarak öğrenme, derslerimizin içerisinde öğrendiğimiz gibi en kalıcı öğrenme şeklidir. Biz de bunu kendimiz, yaşayarak öğrendiğimiz için bizde çok daha kalıcı oluyor... İşin içine bizi katmanız, bizim yaparak öğrenmemizi sağlamanız bu ders kapsamında çok iyi bir yöntemdi.”

Bir diğer öğrenci ise “Yaparak yaşayarak öğrenme” alt temasını aşağıdaki gibi dile getirmektedir:

8 numaralı katılımcı: “...aslında biz çok fazla böyle ezber olarak değil de yani o kitaplardan çıkarak öğretmemiz değil, daha çok yaparak yaşayarak öğrenmemiz, yani gerçekten onu öğreterek hayata geçirmemizin etkisi var.”

Tablo 1 de görüldüğü gibi sıklığı en fazla olan diğer alt temalar, “Gözlem Yoluyla Öğrenme” ve “İşbirlikli Öğrenme/Akran Öğretimi” dir. Odak grup görüşmelerinde katılımcılar, yalnızca kendi sunumlarından değil, akranların yaptığı sunumları da izleyerek kendileri için çıkarımlarda bulduklarını, deneyimlerini zenginleştirdiklerini belirtmişlerdir. Nitekim özyeterlik inancına yönelik çalışmalarda da dolaylı deneyimlerin

hizmet öncesi eğitim sürecinde aday öğretmenler üzerinde önemli etkileri olduğu vurgulanmaktadır (Bandura, 1977; Poulou, 2007; Woolfolk Hoy, 2005).

Bu alt temalara ilişkin olarak bazı katılımcılar görüşlerini şöyle dile getirmişlerdir:

4 numaralı katılımcı: *“Bir önceki grubun çalışma yaprağında soruların uçları çok açıldı, çok öğrencilere kalmıştı cevaplar... Arkadaşlarımız uygularken çok sorun yaşadılar. Çünkü herkes farklı bir cümle söyledi, herkes bir şey söyledi toparlayamadılar... Çalışma yaprağı hazırlarken buna çok dikkat ettik, farklı cevaplar çıkmamasına, herkesin ortak bir paydada birleşmesine çok dikkat ettik.”*

5 numaralı katılımcı: *“...arkadaşlar olumlu eleştiri ya da olumsuz eleştiri alıyorlar ve biz de bunları süzüyoruz, yani diyoruz ki demek ki şunları yaparsak daha iyi olur, şunları yapmazsak da daha iyi olur şeklinde. Ve daha sonraki sunumda da biz bunları kullanıyoruz, hani öğrenme alanlarımız aynı olmasa bile mutlaka onların sunumlarında eleştirilen şeyleri biz de kendimize göre değerlendiriyoruz.”*

17 numaralı katılımcı: *“Sade kendi sunumumuzla ilgili değil, diğer arkadaşların yaptığı sunumlarla ilgili de önerilerde bulunmamızı sağladı.”*

14 numaralı katılımcı: *“...mesela materyalimizi hazırlıyorduk. Çalışma yapıyoruz, getiriyoruz, arkadaşlarımızla birbirimize danışıyoruz, mesajla olsun, telefonla olsun, birbirimizle görüşüyoruz.”*

“Heyecanı yenme/Güven kazanma” alt teması söylemlerde sıkça vurgulanmıştır. Öğretmen adaylarının özellikle ilk mikro öğretim uygulamalarında oldukça heyecanlı oldukları gözlemlenmiştir. Heyecan ve güvensizliğin uygulama süreçlerindeki başarıya etkisi göz önüne alındığında, bunun giderilmesi için ortamların oluşturulması öğretmen eğitiminde önem taşımaktadır. Uygulanan yöntemin bu konuda etkili olduğunu katılımcılar dile getirmişlerdir:

2 numaralı katılımcı: *“...çünkü biz ne daha önce ne bir ders anlatmışız ya da herhangi bir şey, tahtadaki heyecanımızı yeniyoruz, öğrencilerle iletişime geçiyoruz... Benim açımdan çok değişik bir şey olarak geldi... Bu heyecanımı yendim ben açıkçası.”*

17 numaralı katılımcı: *“Çünkü ben başta çok heyecanlanıyordum. Sonraki anlatımlarda hiç heyecanlanma duymadım, kendimi çok rahat ifade edebiliyordum. Bu yönde bir yardımı oldu dersin işlenişinin.”*

Öğretmen yetiştirme sürecinde, adayların yaratıcılıklarını ortaya çıkarmak ve geliştirmek, onların öğretmenlik becerileri açısından önem taşımaktadır. Nitekim bu özellik, MEB (MEB, 2008) tarafından belirlenen öğretmen yeterlikleri içerisinde de yer almaktadır. Bu konuda dersin katkısı olarak iki katılımcı görüşü aşağıda verilmiştir:

14 numaralı katılımcı: *“Kendileri metin yazan arkadaşlarımıza destek verdiniz, onların, kendine güveni geldi. Ben de bir yandan onu düşündüm, yapabilir miyim dedim, kendime güvenim yoktu, yaptım. Bugün de yazdığım metinle ilgili olumlu geri bildiriminiz bana bir cesaret verdi. Demek ki güzel şeyler yapabiliyordum. Böyle bir,*

kendime güvenim geldi. Rahat, daha da rahatım şu anda. Bundan sonraki yapacağım çalışmalarım da kendi ürünlerimi ortaya çıkarmaya çalışacağım, kendi çalışmalarım olacak.”

5 numaralı katılımcı: *“Hocam şuna değinmek istiyorum birinci sunum ile ikinci sunum arasındaki fark birinci sunumda biz evet iyi puan aldık ama çok tüyo aldık çok çalıştık ama özgün değildi materyalimiz. Ama ikinci sunumda ise tamamen bize aitti bir kaynaktan hiç yararlanmadan kendi emeğimizle, kendi çabamızla birinci sunumdan edindiğimiz bilgilerle yaptık. Bu da güzeldi.”*

“Mesleğe değer verme/öğretmenliği benimseme” alt teması da dersin kazanımları arasında vurgulanmıştır. Bu konuda bir katılımcı şunları söylemektedir:

18 numaralı katılımcı: *“ Öncelikle öğretmenliğin emek ve çaba gerektiren bir iş olduğunu tam anlamıyla kavradık burada. Öğretmenliğin sadece kitaplardan gördüğümüz, okuduğunuzu anladınız mı metinleriyle geçmeyeceğini, öğrencilere farklılıklar da sunmamız gerektiğini...”*

Tablo 1 de 3. tema olarak yer alan *Mesleki Yetkinlik Kazandırmaya* yönelik, sıklık derecesi en fazla olan alt tema “sınıf yönetiminde deneyim ” olmuştur. Bu tema ile ilgili olarak bir öğretmen adayının aktarımları şöyledir:

5 numaralı katılımcı: *“ Hocam ben dersin materyal... ziyade diğer öğretmenlik konusunda bize nasıl bir yarar sağladığı üzerinden bir şeyler söylemek istiyorum. Evet, biz materyalimizi hazırladık, materyalimizin eksik yönlerini gördük ama bunun yanında şunları öğrendik: öğrencinin dikkatini ne çeker, öğrencinin dikkatini ne dağıtır, bir öğretmen sınıfa, öğrencilere nasıl hitap etmelidir, tahtada nasıl durmalıdır? Buna dair çok fazla şey öğrendik bence. Bunu daha önce de söylemiştim, bunu bir ders ya da konu başlığı adı altında incelemedik, işlemedik ama bu konularda farkında olmadan çok şey kazandık. Tahtada duruşumuz, ilk sunumla ikinci sunumda bile değişti, öğrencilere hitap edişimiz. Bunlarda çok fayda sağladı bu ders.”*

Tablo 1’de yer alan son tema *Özyeterlik İnancı* olmuştur. Sahip olunan özyeterlik inancının, öğretmenlerin öğretmenlik davranışlarını etkileyen önemli bir değişken olduğu yapılan birçok bilimsel çalışmada ortaya konmuştur (Henson, Kogan, & Vacha-Haase, 2001; Shaughnessy, 2004; Tschannen-Moran, Woolfolk Hoy, & Hoy, 1998; Woolfolk & Hoy, 1990; Tschannen-Moran & Woolfolk Hoy, 2001). Bandura (1982, s. 122) algılanan özyeterliliği, bireylerin olası durumlarla başa çıkabilmek için gerekli olan eylemleri ne kadar iyi yapabileceklerine ilişkin yargıları olarak tanımlamaktadır. Başka bir anlatımla, bireyin gelecekte karşılaşacağı güç durumların üstesinden gelmede ne derece yetkin ve başarılı olabileceğine ilişkin kendi hakkındaki inancıdır. Bu bağlamda, yüksek özyeterlik inancına sahip öğretmenlerin, öğrencilerine daha demokratik ve olumlu yaklaştıkları, öğrenci gereksinimlerini dikkate aldıkları ve öğrenci merkezli sınıf ortamı oluşturdukları, yeni yöntem ve fikirlere daha açık oldukları ve bunları sınıflarında uygulama çabası içine girdikleri gözlenmiştir. Dahası, yüksek özyeterlik inancına sahip öğretmenlerin hedef belirleme- hedefe odaklanma-hedefin gerçekleştirilmesinde güçlüklerle mücadele etmede daha başarılı ve sonuç almada daha sebatkâr davrandıkları belirlenmiştir (Gibson ve Dembo, 1984). Bu nedenle öğretmen yetiştiren programlarda yer alan uygulamalı derslerin özyeterlik inancını olumlu yönde beslemesi önem taşımaktadır. Yürüttüğümüz çalışmada, “Özyeterlik İnancı” teması altında en sık yer alan

iki alt tema “gelecekte materyal tasarlayabileceğine inanma” ve “derste öğrendiklerini uygulayabileceğine inanma” olmuştur. Bu alt temalara yönelik olarak iki katılımcı görüşü aşağıda aktarılmıştır:

12 numaralı katılımcı: *“Bir dahaki sunumlarda kendime güvenerek hazırlanacağım, başarılı geçeceğini düşünüyorum. Öğretmenlik hayatımda da bu güvenle yapacağım. Benim için olumlu oldu yani.”*

7 numaralı katılımcı: *“...bunları öğrendikten sonra bence ben bu işi yaparım diyorum.”*

5 numaralı katılımcı: *“Ben her şeyi öğrendiğimi düşünmüyorum materyal tasarımına dair, hani evet ben bunları uygulamayı düşünüyorum, şimdiden düşünüyorum hatta buna dair böyle bulduğum içinde güzel resim olan kitapları ayırıyorum ilerde kullanırım diye... Öğretmenliğe başladıktan sonra birazcık da deneme yanılma yoluyla, materyali uygulayacağım, bakacağım, öğrencimden olumlu bir geri bildirim alıyorsam onu daha sonra da uygulayacağım, alamıyorsam bunu düzeltereğim, değiştireceğim, o şekilde uygulayacağım. Ben böyle olacağını düşünüyorum, materyal tasarımı dersini gördüm, tamam ben her şeyi hallettim artık, mükemmel tasarımlar hazırlarım, materyaller hazırlarım ve bunları çok güzel uygulam diyemiyorum ama buradan aldıklarımla daha sonra kendi deneyimlerimi birleştirip iyi sonuçlar elde edebileceğimi düşünüyorum.”*

İkinci Araştırma Sorusu ile İlgili Bulgular

Çalışmanın 2. araştırma sorusu ile ilgili olarak aday öğretmenlerin, öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme dersindeki akran geribildirimleri ile ilgili görüşlerine ilişkin temalar ve alt temalar Tablo 2 de verilmiştir.

Tablo 2: Öğretmen Adaylarının Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme Dersindeki Akran Geribildirimleri ile İlgili Görüşleri

Tema ve Alt Temalar	Öğrenci sayısı (f)
<i>1. Akran Geribildirimlerinin Olumlulukları</i>	
1.1. Katılımı arttırma	3
1.2. Güven kazandırma	2
1.3. Sınıf içi iletişimi olumlu etkileme	3
1.4. Eksiklikleri-yanlışları görme ve düzeltmeye yardımcı olması	5
1.5. Yardımlaşmayı geliştirmesi	1

2. Akran Geribildirimlerinin Olumsuzlukları	
2.1. Bilimsel değil, yüzeysel olması	5
2.2. Eleştirilerin gerekçelendirilmemesi	2
2.3. Kişilerin kendi görevleri dışındaki görevler için hazırlıksız gelmelerinin yarattığı eksiklikler	2
2.4. Öğrencilerin birbirlerini kollaması nedeniyle nesnel değil duygusal davranmak	6
2.5. Not kaygısı nedeniyle yalnızca olumlulukların söylenmesi	2
2.6. Ortam baskısı nedeniyle gerçek düşünceleri söylemekten çekinme	2
2.7. Akranların yaptığı eleştirilere güvenmeme/dikkate almama	2

Tablo 2 de görüldüğü gibi, odak görüşme verilerinin çözümlemesi sonucunda, akran geribildirimleriyle ilgili olumluluklar olarak “eksiklikleri-yanlışları görme ve düzeltmeye yardımcı olması”, “katılımı artırma” ve “sınıf içi iletişimi olumlu etkileme” alt temalarının vurgulandığı görülmektedir. Akran geribildirimlerinin yapılan hataları görme düzeltmede yardımcı olduğunu bir katılımcı aşağıdaki gibi ifade etmiştir:

1 numaralı katılımcı: “...ilk sunumda alanı kullanma adına eleştiri almamıştım. Şöyle, iyi kullanmıştım, artık onu bilinçli mi yaptım bilinçsiz mi yaptım bilmiyorum. İkinci sunumda başıma geldi, iyi kullanamadım alanı, orada eleştiri aldım. Bir daha ben o hataya, o eleştiri sayesinde düşmeyeceğim. Ama eleştiri almasaydım, aynı hatalara düşebilirdim. Yani, o yüzden eleştiri bence iyi yani. İyi etkiledi.”

Akran geribildirimlerinin derse katılımı arttırmasına yönelik olarak belirtilen bazı görüşler ise şöyledir:

5 numaralı katılımcı: “Benim gördüğüm kadarıyla öğrenciden geri bildirim almak öğrencinin hani daha çok derse katılımını sağlıyor. Ben bunu gördüm fayda olarak.”

7 numaralı katılımcı : “ Akranların eleştiri yapması bence sunum yapandan çok yine dinleyenleri motive eder ve onlar da derste aktif olur. Yani daha çok dinlerler, eleştiri yapacak bir şey ararlar. Bu da onları aktif yapar.”

Akran Geribildirimlerinin Olumsuzlukları teması altında en fazla sıklığa sahip olan alt tema “öğrencilerin birbirlerini kollaması nedeniyle nesnel değil duygusal davranmak” olmuştur. Bir öğrenci bu durumu şöyle dile getirmiştir:

18 numaralı katılımcı: “...arkadaşlarımız gerçekten nesnel değerlendirmeler yapsalardı bu dönütte işe yarayabilirdi ama... arkadaşın arkadaşına yakın olma durumu, bir de danışıklı dövüş meselesi var. Ben sizi olumsuz yönde eleştirmesem siz de bizi olumsuz yönde eleştirmeyin gibi bir anlaşma yapılmış gibi. Gerçek, nesnel geri bildirimler alınmadığı için geri bildirimler pek yerine ulaşmadı gibi.”

“Akran geribildirimlerin bilimsel değil, yüzeysel olması” da 5 öğrenci tarafından dile getirilmiştir. Aşağıda iki öğrencinin bu konudaki görüşü alıntılanmıştır:

9 numaralı katılımcı: “Hocam çok bilimsel yorumlar yapamıyoruz... yüzeysel böyle, iyiydi ya güzeldi falan diyorlar.”

10 numaralı katılımcı: “...herkes kendi materyal hazırlama sürecine odaklandığı için, mesela o gün o dersi hangi arkadaşımız, hangi grup mesela hangi materyali tasarlayacak, kimse o konuyla ilgilenmiyor. İlgilenmediği için çok fazla bilgisi olmuyor, mesela resim seti. Bunun neyi, resim setinde neye dikkat edilmedi, benim pek bilgim olmuyor o an dersle ilgili, çünkü kendi sunumumla ilgileniyorum ve doğal olarak da yorumlarım hep yüzeysel kalıyor. Resim setinde nasıl renkler kullanılmalı mesela, bunu bilmediğim için orada bakıyorum sadece, gördüğümü söylüyorum.”

Üçüncü Araştırma Sorusu ile İlgili Bulgular

Çalışmanın son araştırma sorusu öğretmen adaylarının uzman geribildirimleri hakkındaki görüşlerine yöneliktir. İçerik çözümlemesi sonucu ortaya çıkan tema ve alt temalar ile bunların sıklıkları Tablo 3 de verilmektedir.

Tablo 3: Öğretmen Adaylarının Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme Dersindeki Uzman Geribildirimleri ile İlgili Görüşleri

Tema ve Alt Temalar	Öğrenci sayısı (f)
<i>1. Uzman Özellikleri</i>	
<i>1.1. Olumlu Uzman Özellikleri</i>	
1.1.1. Güvenilir olması	3
1.1.2. Gerekçelendirerek eleştiri yapması	1
1.1.3. Bilimsel eleştiri yapması	2
1.1.4. Yaratıcılığı özendirilmesi	2
<i>1.2. Olumsuz Uzman Özellikleri</i>	
1.2.1. İzleme notları alma sürecindeki beden dili	1
<i>2. Geribildirimlerin Tasarlama ve Uygulamadaki Katkıları</i>	
2.1. Eksiklikleri-yanlışları görme ve düzeltmeye yardımcı olması	9
2.2. Tasarlama ve uygulamada düzey belirlemeye yardımcı olması	3

2.3. Kazanımlara uygun materyal geliştirmeye yardımcı olması	2
2.4. Kullanışlı materyal geliştirmeye yardımcı olması	2
2.5. Ekonomik materyal geliştirmeye yardımcı olması	2
2.6. Görsel tasarım ilkelerine uygun materyal geliştirmeye yardımcı olması	1
2.7. Öğrenme alanlarına uygun materyal geliştirmeye yardımcı olması	1
2.8. Materyallerin etkinliklerde kullanım süreçlerine yardımcı olması	5
2.9. Sınıf içi öğretmen davranışlarını geliştirmesi	1
2.10. Teorik içeriği öğrenme fırsatı vermesi	1
2.11. Olumlu geribildirimlerin öğrencilerde kendine güveni beslemesi	1
3. Değerlendirme ile İlgili Katkıları	
3.1. Uygulamalardaki değerlendirme ölçütlerini kavramaya katkısı	1
3.2. Materyallere eleştirel bakabilmeye katkısı	2

Tablo 3 de görüldüğü gibi, üçüncü araştırma sorusuna dayalı olarak belirlenen ilk tema, *Uzman Özellikleri* olmuştur. Bu tema altında “güvenilir olması” en sık gözlenen alt temadır. Bu tema ile ilgili olarak bir katılımcı, görüşlerini şöyle ifade etmektedir:

1 numaralı katılımcı: “*Şimdi öğrencilerin yaptığı eleştirileri bir uzmanın yaptığı görüşlerle karşılaştıracaksak hani pek bir şeyi yok. Çünkü öğrenci o konuda uzman değil. Ama uzmanın bunu eleştirmesi, açıklayıp söylemesi...*”

“Olumsuz uzman özellikleri” altında yer alan tek alt tema uzmanın “izleme notları alma sürecindeki beden dili” olmuştur. Bu konuda bir öğrenci görüş bildirmiştir:

8 numaralı katılımcı: “*Şimdi uzman kişi mesela yapılan şeyi değerlendirirken materyal ve sunumu, o değerlendirme ve sunum esnasında bulmuş olduğu yani eleştirmiş olduğu küçük noktaları veya hataları hemen not alıyor. Ondan sonra mesela o sunum yapan öğrencinin dikkatini çekiyor ve direk hani bir eleştiri geleceği için yani olumlu veya olumsuz bilmiyorum genellikle olumsuz olarak kendimizi o an şey yapıyor ve o andan sonraki yapacak olduğunda bir karamsarlık çöküyor.*”

Geribildirimlerin Tasarlama ve Uygulamadaki Katkıları teması altında sıklığı en yüksek olan alt tema “eksiklikleri-yanlışları görme ve düzeltmeye yardımcı olması” olmuştur. Bu konuda, iki katılımcı görüşüne aşağıda yer verilmiştir:

14 numaralı katılımcı: “...onları nasıl düzeltereğimi bilmiyordum. Bugün sunumumdan sonra yaptığınız bazı değinmeler, bazı noktalara yaptığınız vurgular, materyalimi tekrar tasarlayacağım zaman dikkat edeceğim noktalar oldu. Yoksa tekrarlayabilirdik o hataları.”

16 numaralı katılımcı: “...eğer siz, bizim sunumlarımızdan sonra bir geri bildirimde bulunmasaydınız, bizim sunumlarımızdaki yanlışımız öyle kalacaktı, doğrusunu hiç öğrenmemiş olacaktık ve ileriki öğretmenlik yaşamımızda da onu kullanırken yanlış bir şekilde kullanacaktık ve biz yanlış kullanarak da çocukta yanlış bir şeyler oluşmasını sağlıyacaktık.

2. tema altında sıklığı yüksek olan alt temalardan birisi de “materyallerin etkinliklerde kullanım süreçlerine yardımcı olması” dır. Bu alt tema için aşağıdaki aktarım örnek oluşturmaktadır:

16 numaralı katılımcı: “Bundan sonraki yaşamımızda kullanacağımız materyalleri nasıl kullanacağımızı ya da nerede hangi aşamada, dersin hangi aşamasında kullanacağımızı... bilmiyorduk; ama bu yapılan sunumlar ve geri bildirimlerle nasıl, nerede yapılabileceğini gördük. Hani öncesinde biraz korkarak yaklaşıyorduk, acaba yapabilir miyim, nasıl yapacağım bilmiyorduk, işin açıkçası. Ama artık bundan sonraki süreçte bir materyalin, resim seti ya da işte çalışma yaprağını, daha rahat bir şekilde kullanabileceğimizi düşünüyorum ben. Korkmadan hani şu aşamada kullanabiliriz dersin, şu aşamasında kullanabiliriz diyebiliriz mesela.”

Uzman geribildirimleri ile ilgili son tema *Değerlendirme ile İlgili Katkıları* olmuştur. Söz konusu tema altında yer alan “materyallere eleştirel bakabilmeye katkısı” alt temasına yönelik bir öğrenci görüşü aşağıda verilmiştir:

14 numaralı katılımcı: “Elimde örneğin ilköğretim 6. sınıf Türkçe kitabı var. Mesela bu ders kapsamında öğrendiklerimden, edindiğim bilgilerle o kitaptaki bazı şeyleri eleştirebilecek konuma geldim. Mesela şu şöyle olabilirdi, mesela bu kitapta şu yanlışlık var. Bakış açım değişti. Kendimi daha çok geliştirdim bu yönde.”

Aynı katılımcının “*Eleştirilerin Bilimsel Olması*” teması çerçevesindeki görüşleri ise şöyledir: “İlk ekip çalışmalarımızın başındaki bizle bugün, ikinci çalışmalarımızın sonundaki biz farklı isek, yeni bilgiler edinmişsek bunun nedeni bence geri bildirimlerdir. Eğer geri bildirimler olmasaydı önceki bizle, birinci ekip çalışmasında, öncesindeki bizle şu andaki biz arasında hiç bir fark olmazdı. Doğru bildiğimiz yanlışlar hala bizim kafamızda doğru olarak kalırdı ama biz bugün o geri bildirimler sayesinde biz o bildiğimiz doğru olan yanlışların gerçekten yanlış olduğunu artık öğrendik ve doğru olanı da öğrenmiş olduk böylece.”

Öğretim elemanı geribildirimlerine yönelik olarak ortaya çıkan tek olumsuz tema “Öğretim elemanının Beden Dilinden Olumsuz Etkilenme” olmuştur. Bir katılımcı, bu konudaki görüşlerini aşağıdaki gibi aktarmıştır:

8 numaralı katılımcı: “şimdi uzman kişi mesela yapılan materyal ve sunumu değerlendirirken, sunum esnasında bulmuş olduğu yani eleştirmiş olduğu küçük noktaları veya hataları hani hemen not alıyor.. Ondan sonra mesela o sunum yapan öğrencinin dikkatini çekiyor ve direk hani bir eleştiri geleceği için yani olumlu veya olumsuz bilmiyorum, genellikle olumsuz olarak kendimizi o an şey yapıyor ve o andan sonra bir karamsarlık çöküyor.”

Sonuç ve Öneriler

Öğretmenlerin öğretim teknolojilerinden yararlanabilmeleri ve gereksinim duyulan durumlarda özgün materyaller tasarlayabilmeleri verimli bir öğrenme-öğretme süreci açısından çok önemlidir. Bu bağlamda, eğitim fakülteleri programlarında yer alan öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı dersi öğretmen adaylarına söz konusu yeterlikleri kazandırma açısından önemli fırsatlar sağlamaktadır. Ancak bilinen bir gerçekliktir ki her materyal belli bir öğrenme alanında, belli bir kazanıma yönelik olarak, belli bir öğrenci grubunda, belli etkinlikler çevresinde işe koşulmaktadır. Bu nedenle, materyal geliştirme dersinde öğretmen adaylarının sadece materyali geliştirmeleri beklenmemelidir. Önemli olan, onların tasarladıkları-geliştirdikleri materyalleri, tasarlanmış öğrenme-öğretme süreçleri içerisinde etkinlikler yoluyla kullanmalarınıdır. Materyalin ete kemiğe bürünmesi ancak böyle mümkün olabilir. Araştırmanın sonuçlarının, sınırlılıkları içerisinde, öğretmen adaylarının ekip çalışmaları yoluyla tasarladıkları materyalleri mikro öğretim yoluyla kullanmalarının, onların öğretmenlik becerilerini geliştirmede katkıları sunduğu görüşünü desteklediği söylenebilir. Öğretmen adayları, bu ders yoluyla gerçekleştirdikleri öğretmenlik deneyimlerinden belirli kazanımlar elde ettiklerini belirtmektedirler. Geçirdikleri yaşantıların kendilerine güven kazandırdığını, yaratıcılıklarını geliştirdiğini, işbirliği duygusunu desteklediğini, akran öğretimini sağladığını, mesleğin değerini ve önemini fark ettirdiğini belirtmişlerdir. Wallace (1979) da mikro öğretim tekniğinin öğretmen yetiştirme sürecinde kullanılmasının sağladığı yararları dikkat çekmektedir. Geribildirimlerle ilgili olarak öğretmen adayları, sunumların ardından verilen akran geribildirimlerinin hem derse katılımı arttırmada, hem de eksik ve yanlışları görerek (öğrenci gözüyle) düzeltme yapmada katkısı olduğunu belirtmişlerdir. Ancak akran geribildirimleriyle ilgili yaşanan önemli bir olumsuzluk olarak öğrenciler, birbirlerini kollamaları ve duygusal davranışları nedeniyle gerçekçi eleştiriler yapılamadığına da vurgu yapmışlardır. Bu durum öğretmen yetirme sürecinde, eleştiri kültürünün program yoluyla öğretmen adaylarında yerleşmesini sağlayacak önlemlerin alınmasına da işaret etmektedir. Uzman geribildirimleriyle ilgili olarak öğrenciler, eleştirilerin gerekçelendirilmesini, eleştirilerde bilimsel ölçütlerin yer almasını önemsediklerini bildirmişlerdir. Ayrıca uzman geribildirimleri yoluyla, tasarlama ve uygulama aşamalarındaki birçok eksikliği görüp, düzeltme fırsatı yakaladıklarını vurgulamışlardır. Çalışma, dersin öğretmen adaylarının özyeterlik inançlarını olumlu yönde beslediğine yönelik bulguları da ortaya koymaktadır.

Araştırma sonuçlarına dayalı olarak, Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı dersi için aşağıdaki öneriler getirilebilir:

1. Bu derste grup çalışmaları özendirilebilir. Öğretmen yetiştirme sürecinde, materyal geliştirme dersi için grupla çalışmanın öğretmen adaylarının edimlerine katkısı farklı çalışmalarda vurgulanmaktadır (Yanpar-Yelken, 2009). Yürütülen çalışmada da öğretmen adayları, grupla çalışmanın yaratıcılıklarını geliştirdiğini, güven kazandırdığını, olumlu sınıf iklimi ve akranlardan öğrenmeye katkısı olduğunu belirtmişlerdir.
2. Zamanın elverdiği ölçüde öğretmen adayları, materyalleri mikro öğretim yoluyla kullanabilecekleri uygulamalı çalışmalara yönlendirilebilirler.

3. Belirlenen ölçütler çerçevesinde akran geribildirim sağlanabilir. Bu hem derse aktif katılımı destekler, hem de materyallere ve öğrenme-öğretme sürecine eleştirel gözle bakabilmeyi sağlar.

4. Mikro öğretim sürecinin ardından uzman geribildirim sağlanmalıdır. Bu konuda bir katılımcı görüşlerini şöyle aktarmaktadır: “Bizim için önemli olan uzman geribildirimleri. Farkına vardım ben oradan öğreniyorum aslında”.

KAYNAKÇA

- Bandura, A. (1977). Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological Review*, 84(2), 191–215.
- Bandura, A. (1982). Self-efficacy mechanism in human agency. *American Psychologist*, 37(2), 122–147.
- Gibson, S., & Dembo, M. (1984). Teacher efficacy: A construct validation. *Journal of Educational Psychology*, 76, 569–582.
- Gizir, S. (2007). Focus groups in educational studies. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3 (1), 1-20.
- Gündüz, Ş. ve Odabaşı, F. (2004). Bilgi çağında öğretmen adaylarının eğitiminde öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme dersinin önemi. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 3 (1)
- Henson, R.K., Kogan, L.R., ve Vacha-Haase, T. (2001). A reliability generalization study of the teacher efficacy scale and related instruments. *Educational and Psychological Measurement*, 61(3), 404–420.
- MEB (2008). *Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri*. Erişim tarihi 04.02.2010 <http://otmg.meb.gov.tr/YetGenel.html>
- Poulou, M. (2007). Personal teaching efficacy and its sources: Student teachers' perceptions *Educational Psychology*, 27(2), 191–218.
- YÖK (2007). *Öğretmen Yetiştirme Programları*
- Sawyer, R. K. (2004). Creative teaching: collaborative discussion as disciplined improvisation. *Educational Researcher*, 33(2), 12-20.
- Senemoğlu, N. (2004). *Gelişim Öğrenme ve Öğretim. Kuramdan Uygulamaya*. 10. Baskı, Ankara:Gazi Kitabevi.
- Shaughnessy, M.F. (2004). An interview with Anita Woolfolk: The educational psychology of teacher efficacy. *Educational Psychology Review*, 16(2), 153–176.
- Tschannen-Moran, M., Woolfolk Hoy, A.E., ve Hoy, W.K. (1998). Teacher efficacy: Its meaning and measure. *Review of Educational Research*, 68, 202–248.
- Tschannen-Moran, M., & Woolfolk Hoy, A.E. (2001). Teacher efficacy: Capturing an elusive construct. *Teaching and Teacher Education*, 17, 783–805.
- Wallace, M. (1979). Microteaching: Skills and Strategies. Holden, s. (haz.) *Teacher Training*. London: Modern English Publication içinde, (56-59).
- Woolfolk Hoy, A.E. (2005). What predicts student teacher self-efficacy? *Academic Exchange Quarterly*. Retrieved December 22, 2005, from <http://www.thefreelibrary.com/What+predicts+student+teacher+self-efficacy%3f-a0142636402>

- Woolfolk, A.E., ve Hoy, W.K. (1990). Prospective teachers' sense of efficacy and beliefs about control. *Journal of Educational Psychology*, 82, 81–91.
- Yanpar, T. (2003). Student teacher's perceptions of instructional technology: Developing materials based on constructivist approach. *British Journal of Educational Technology*, 34 (1), 67-74.
- Yanpar Yelken, T. ve Alıcı, D. (2008). Öğretmen adaylarının hazırladıkları performansa dayalı değerlendirme materyallerine ilişkin görüşlerinin ve değerlendirmelerinin incelenmesi. *Journal of Qafqaz University*, 24, 222-235.
- Yanpar Yelken, T. (2009). Öğretmen adaylarının portfolyoları üzerinde grup olarak yaratıcılık temelli materyal geliştirmenin etkileri. *Eğitim ve Bilim*, 34(153), 83-98.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. 5. Baskı, Ankara: Seçkin Yayınevi.